

ประสิทธิผลของหน่วยงานประชาสัมพันธ์ เคลื่อนที่
ในการให้ความรู้และทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
แก่ประชาชนในหมู่บ้าน จังหวัดเชียงใหม่

นางสาวสุภัทรา ผาสุย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-770-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016268

i 10305361

EFFECTIVENESS OF THE PUBLIC RELATIONS MOBILE UNITS
IN PROVIDING KNOWLEDGE AND VILLAGERS ATTITUDE
ON FOREST RESOURCE CONSERVATION
IN CHIANG MAI

Miss Supatra Phaphue

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A thesis Submitted in Partial Fulfillment Requirements
For the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-770-6

วิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของหน่วยงานประชาสัมพันธ์ เคลื่อนที่ในการให้ความรู้
และทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
จังหวัดเชียงใหม่

โดย นางสาวสุพัตรา ผาผุย

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิโรโสภณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิโรโสภณ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรรยา)

สุพัศรา ผาสุย : ประสิทธิภาพของหน่วยงานประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ในการให้ความรู้และทัศนคติ
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน จังหวัดเชียงใหม่ (EFFECTIVENESS
OF THE PUBLIC RELATIONS MOBILE UNITS IN PROVIDING KNOWLEDGE AND
VILLAGERS ATTITUDE ON FOREST RESOURCE CONSERVATION IN CHIANG MAI)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.พีระ จิรโสภณ, 182 หน้า ISBN 974-577-770-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหน่วยงานประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของ
สำนักงานป่าไม้เขตเชียงใหม่ ในการให้ความรู้และทัศนคติด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แก่ประชาชนใน
หมู่บ้านจังหวัด เชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง ศึกษาเปรียบเทียบ 3 หมู่บ้านคือ หมู่บ้านควบคุมที่
ไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ หมู่บ้านทดลอง 1 ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อมวลชนผสม และ
หมู่บ้านทดลอง 2 ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อมวลชนผสมผนวกสื่อบุคคล โดยสุ่มตัวอย่าง
หมู่บ้านละ 50 คน

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากได้รับความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากหน่วยประชาสัมพันธ์
เคลื่อนที่ของสำนักงานป่าไม้เขตเชียงใหม่แล้ว ชาวบ้านในหมู่บ้านทดลอง 1 และหมู่บ้านทดลอง 2 มีความ
รู้เพิ่ม ขึ้นและ เปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางที่ดีขึ้นมากกว่าหมู่บ้านควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ชาวบ้าน
ในหมู่บ้านทดลอง 1 และชาวบ้านในหมู่บ้านทดลอง 2 มีการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติไม่
แตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์พบว่าการใช้ถ่านและฟืนในกลุ่มทดลอง 2 มีความสัมพันธ์กับ
ทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในทางลบ และการเคยพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ของกลุ่มทดลอง
ทั้ง 2 กลุ่มมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในทางบวก

ตามความคิดเห็นของชาวบ้านในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีต่อวิธีการเผยแพร่เรื่องการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของหน่วยเคลื่อนที่สำนักงานป่าไม้เขตเชียงใหม่ ชาวบ้านในหมู่บ้านทดลอง 1 ที่ได้รับการ
ประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่แบบสื่อมวลชนผสมมีความคิดเห็นว่าเป็นสื่อที่ให้ความเข้าใจมากที่สุดคือวิทยุทัศน์ แต่
ชาวบ้านในหมู่บ้านทดลอง 2 ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่แบบสื่อมวลชนผสมผนวกสื่อบุคคลมีความคิด
เห็นว่าเป็นสื่อที่ให้ความเข้าใจมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์.....
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....
ปีการศึกษา 2532.....

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย.....

SUPATRA PHAPHUE : EFFECTIVENESS OF THE PUBLIC RELATIONS MOBILE UNITS IN PROVIDING KNOWLEDGE AND VILLAGERS ATTITUDE ON FOREST RESOURCE CONSERVATION IN CHIANG MAI. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PIRA CHIRASOPONE, Ph.D., 182 PP. ISBN 974-577-770-6

The main objective of the research is to study the effectiveness of the public relations mobile units in providing knowledge and villagers' attitude on forest resource conservation in Chiang Mai. This research is a quasi-experimental design comparing audiences in three villages. People in the first village did not receive public relations message. The second village is the "first experimental village" which was publicized by multi-mass media and the third village is the "second experimental village" which was publicized by media forum after the public relations process, respondents in each villages were tested and interviews. Sample size of 50 persons per village was used for data collection.

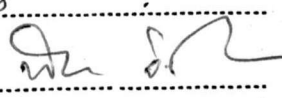
It was found that after having been publicized the forest resource conservation messages provided by mobile units of the Forest Chiang Mai Zone, villagers in the first experimental village and the second experimental village significantly increased their knowledge and changed their attitude when compared to the controlled group. However the knowledge and attitude changes on forest resource conservation of villagers in the first experimental group were not different from those in the second group. Usage of charcoal and firewood in second experimental village is the variable that significantly related to attitude in forest resource conservation. Moreover, the frequency of contact with forest officials of two experimental villagers are significantly related to their attitude in forest resource conservation.

Respondents of two experimental villages expressed their positive attitude towards mobile units of the Forest Chiang Mai Zone in disseminating information on forest resource conservation. Those in the first experimental village which received knowledge from multi mass media reported that vedio is most understandable media. However, respondents in the second experimental village which received knowledge from media forum experssed that forest officials can communicate with them better than any other media.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิโรสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ กำลังใจ คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และควบคุมการวิจัยมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ และเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ด้วย รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรรยา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำแนะนำในด้านตำรา รวมทั้ง การทำคอมพิวเตอร์ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตาม หลักสูตรสาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณชัชวาลย์ สุทธิศรีศิลป์ ที่กรุณาให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโครงการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือด้านป่าไม้ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของ สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือด้านป่าไม้ คุณประภิต จันทมงคล หัวหน้า หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของสำนักงานป่าไม้เขตเชียงใหม่ คุณสมบูรณ์ กฤษณะวณิช คุณบุณลา รุ่งเรือง และคุณนิเวศ ตีบันเบา เจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำหน่วยประชาสัมพันธ์ เคลื่อนที่ คุณสันติ พัฒนาศักดิ์ ป่าไม้อำเภอต๋อยสะเกิด คุณสมบัติ มหาวันแจ่ม ผู้ช่วย ป่าไม้อำเภอแม่แตง คุณพจน์ ม้าเมือง ผู้ช่วยป่าไม้อำเภอจอมทอง พ่อหลวงและ ชาวบ้านทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณคุณสุภัทร เวสสุนทรเทพ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทำสถิติ คุณนงนุช ว่านกระ ผู้พิมพ์วิทยานิพนธ์ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะ นิเทศศาสตร์ รวมทั้ง เพื่อนๆ นิสิตปริญญาโทนิเทศศาสตร์พัฒนาการรุ่นที่ 11 ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการ วิจัยส่วนหนึ่ง และบุคคลสำคัญที่สนับสนุนด้านกำลังใจตลอดมาคือบิดามารดาและพี่น้อง ของผู้วิจัยเอง

ผู้วิจัยจะ ระลึกถึงในพระคุณของท่านทั้งที่กล่าวมาข้างต้น และที่ไม่อาจกล่าว นามหมดในที่นี้ ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
✓ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	13
ขอบเขตการวิจัย.....	13
ปัญหาการวิจัย.....	14
✓ สมมติฐานการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
นิยามศัพท์.....	16
2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
การสื่อสาร ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบ.....	18
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม.....	22
การใช้สื่อผสมเพื่อการพัฒนา.....	24
การใช้สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชนผสมกัน.....	25
หน่วยเคลื่อนที่.....	29
บทบาทของเจ้าหน้าที่เผยแพร่ต่อเป้าหมายในการจูงใจ.....	35
แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้.....	36
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43

สารบัญ (ต่อ)

3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	55
วิธีการวิจัย.....	55
ประชากร.....	56
กลุ่มตัวอย่าง.....	56
การสุ่มตัวอย่าง.....	56
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การทดสอบเครื่องมือ.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
วิธีปฏิบัติการทดลอง.....	62
กรรมวิธีทางข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	66
การทดสอบสมมติฐาน.....	85
การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้.....	99
5. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	108
อภิปรายผล.....	113
ข้อเสนอแนะ.....	120
รายการอ้างอิง.....	122
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก.....	129
ภาคผนวก ข.....	163
ประวัติผู้เขียน.....	182

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามเพศ	66
ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามอายุ	67
ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามระดับการศึกษา	68
ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามสถานภาพสมรส	69
ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามขนาดครอบครัว	70
ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามรายได้	71
ตารางที่ 7 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามอาชีพหลัก	72
ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามอาชีพรอง	73
ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามการใช้เชื้อเพลิง	74
ตารางที่ 10 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามที่ดิน	75
ตารางที่ 11 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม	77
ตารางที่ 12 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามการรับทราบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากสื่อต่างๆ	79
ตารางที่ 13 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามการถ่ายทอดข่าวสาร	80
ตารางที่ 14 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามความสนใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	81
ตารางที่ 15 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามการพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 16	จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามการอบรม ด้านต่าง ๆ.....	84
ตารางที่ 17	การทดสอบความแตกต่างด้านความรู้ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้สื่อมวลชน ผสม (กลุ่มทดลอง 1).....	85
ตารางที่ 18	การทดสอบความแตกต่างด้านความรู้ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้สื่อมวลชน ผสมผนวกสื่อบุคคล (กลุ่มทดลอง 2).....	86
ตารางที่ 19	การทดสอบความแตกต่างด้านทัศนคติ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้สื่อมวลชน ผสม (กลุ่มทดลอง 1).....	87
ตารางที่ 20	การทดสอบความแตกต่างด้านทัศนคติ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้สื่อมวลชน ผสมผนวกสื่อบุคคล (กลุ่มทดลอง 2).....	88
ตารางที่ 21	การทดสอบความแตกต่างของความรู้ที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มทดลอง 2.....	89
ตารางที่ 22	การทดสอบความแตกต่างของทัศนคติที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มทดลอง 2.....	90
ตารางที่ 23	การทดสอบความแตกต่างของความรู้ จำแนกตามกลุ่มควบคุมและ กลุ่มทดลอง.....	91
ตารางที่ 24	การทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ในด้านความรู้ ตามวิธีของ Scheffe.....	92
ตารางที่ 25	การทดสอบความแตกต่างของทัศนคติ จำแนกตามกลุ่มควบคุมและ กลุ่มทดลอง.....	93
ตารางที่ 26	การทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ในด้านทัศนคติ ตามวิธีของ Scheffe.....	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 27	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรม กับระดับความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มทดลอง.....	96
ตารางที่ 28	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson และแบบ Point-biserial ระหว่างตัวแปรทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรม กับทัศนคติเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้.....	98
ตารางที่ 29	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลองที่ได้รับการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ จำแนกตามลำดับสื่อที่ให้ความเข้าใจมากที่สุด.....	99
ตารางที่ 30	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่น่าสนใจประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่.....	100
ตารางที่ 31	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่.....	101
ตารางที่ 32	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง 2 จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการอธิบายของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้.....	102
ตารางที่ 33	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่.....	103
ตารางที่ 34	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่อีก.....	104
ตารางที่ 35	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามการนำความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน.....	105
ตารางที่ 36	จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามการนำความรู้ไปเผยแพร่.....	106